

6. Гачев Г. Национальные образы мира: Курс лекций. – М. : Издательский центр “Академия”, 1998. – 432 с.
7. Ван Гоань. Від практики до рішень: реформа та розвиток музичної освіти в школах нашої країни / Ван Гоань // Гуанчжоу, 2005.– 273 с.
8. Євтух В. Б. Структура та характер взаємодії елементів сучасного українського етносу // Формування української нації: історія та інтерпретації. – Львів, 1995. – 314 с.
9. Рудницька Т. М. Трудовий потенціал українського суспільства в етнічному вимірі // Українське суспільство на порозі третього тисячоліття. – Київ, 1999. – С. 634.
10. Саган О. Н., Пилипенко Т. І. Європейські пріоритети державної етнонаціональної політики України. – Київ, 2008. – С. 63.
11. Banacs M. Ethnicity: Anthropological Constructions. – P. 1.
12. Górnicka B. “Rodzicielski świat” matek i ojców wychowujących dziecko z niepełnosprawnością, w Rodzicielstwo w kontekście wychowania i edukacji / J. Brągiel. P. Kaniok, A. Kurcz (red), wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole, 2013, – S. 411.

Лу Лу. Гуманистическая направленность формирования этнокультурной компетентности будущих учителей музыки.

В статье рассматриваются особенности этнонационального развития общества, которые влияют на формирование у будущего учителя музыки этнокультурной компетентности.

Ключевые слова: учебная деятельность, этничность, этнокультурная компетентность, эмпатия, толерантность.

LU LU. Humanism orientation of forming the ethnocultural competence of future music masters.

In the article are described the ethnonational development of the state are analysed and focuses on the problems the ethnocultural competence of teaching staff training, the basis of which makes the principles of humanistic education upbringing.

Keywords: the scientific activity, the ethnicity, the ethnocultural competence, empathy, the tolerance.

УДК: 371:351.851

Нечипоренко В. В.

Комунальний заклад “Хортицький національний навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр” м. Запоріжжя

СИСТЕМНИЙ РОЗВИТОК ЗАКЛАДУ: ВІД ПРОЕКТУВАННЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРАКТИКИ

Все моє внутрішнє життя – це пошук.

Людвіг ван Бетховен

У статті розкрито зміст поняття “системний розвиток освітнього закладу” та на прикладі Хортицького центру охарактеризовано напрямки системного розвитку навчально-реабілітаційного закладу, діяльність якого ґрунтується на концептуальних засадах педагогіки життєтворчості. Висвітлено значення модернізації реабілітаційного процесу, управління та моніторингу в контексті системного розвитку Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатопрофільного центру.

Ключові слова: системний розвиток, системний розвиток навчально-реабілітаційного закладу, комплексна реабілітація, системне управління, моніторинг освітньо-реабілітаційного процесу.

Будь-яке реформування навчального закладу перспективне лише тоді, коли воно проводиться системно, охоплює весь комплекс проблем, працює на випередження, спрямоване на інноваційний тип розвитку. Тому саме досягнення системності освітньо-реабілітаційного процесу було визнане стратегічною метою експериментальної діяльності Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатoproфільного центру і, як показала практика, досягнення цієї мети забезпечило модернізацію закладу на якісно новому рівні, який відповідає сучасним вимогам до інноваційних навчальних закладів.

Поняття “системний розвиток освітнього закладу” не має однозначного трактування. Його слід розглядати як закономірний, послідовний процес прогресивних та незворотних змін освітнього закладу як єдиного цілого, до складу якого входить необхідна та достатня сукупність структурних елементів, в результаті скоригованої діяльності яких підвищується рівень освітньої діяльності закладу та відбувається його перехід до якісно нового стану функціонування [9, с. 57].

Поняття “системний розвиток навчально-реабілітаційного закладу” слід розуміти як сукупність пов’язаних між собою змін, що забезпечують перехід навчально-реабілітаційного закладу в якісно новий стан, який базується на ідеї цілісності розвитку. Системний розвиток передбачає орієнтацію на перспективний план розвитку закладу, прогностичне бачення необхідних змін в послідовності їх реалізації, щоб, з одного боку, не порушити стабільного функціонування закладу, а з іншого – забезпечити послідовний перехід із даного стану в бажаний. При системному розвитку вибір будь-якого нововведення здійснюється з позиції того, що воно дасть для покращення результатів роботи навчально-реабілітаційного закладу в цілому, а не окремої його частини [6, с. 261].

Розпочинаючи з 1993 року серію педагогічних експериментів, педагогічний колектив закладу поставив перед собою чіткі концептуальні завдання:

- не допустити спрощеного варіанту реабілітаційної педагогіки, не обмежитись вузькими рамками корекційної-розвивальної діяльності;
- перетворити санаторну школу-інтернат № 8 на багатоступеневий освітньо-реабілітаційний заклад нового типу – навчально-реабілітаційний центр, який би для кожної дитини став школою життєвого становлення й успіху;
- винайти таку педагогічну теорію, за рахунок якої стане можливою реалізація принципу особистісної орієнтованості освітньо-реабілітаційного процесу.

Педагогічною теорією, яка виявилася для нашого закладу протягом багатьох років успішною, стала теорія реабілітаційної педагогіки, що

ґрунтується на ідеях педагогіки життєтворчості. Ідеї цієї педагогіки надихнули колектив закладу на розробку нової філософії освіти, яка полягає у створенні збагаченого освітнього простору для набуття дитиною здатності до вільного і свідомого життєвого самовизначення, опанування можливими ресурсами успішного подолання власних проблем.

У теорії життєтворчості особистість розглядається як суб'єкт життя, що здійснює свою власну життєдіяльність, має обдарування творити своє життя. Перед дитиною постають питання: як жити? Як побудувати індивідуальний образ життя, обрати оптимальний режим інтелектуальних, емоційних, фізичних навантажень та спосіб реакції на негаразди і невдачі, тип трудової діяльності та форми використання вільного часу? Навчити жити – означає навчити дитину виробити свою активну позицію в житті, свій світогляд, ставлення до себе, до навколишнього світу, навчити розуміти себе, інших; поставити собі завдання і діяти відповідно до нього. А це можливо тільки завдяки створеному у закладі збагаченому освітньо-реабілітаційному простору.

Аналіз досвіду інших освітніх закладів та досвід власної діяльності щодо створення освітньо-реабілітаційного простору для вихованців дозволив педагогічному колективу закладу визначити шляхи реалізації означених вище завдань:

- комплексний підхід до процесу реабілітації дитини, а саме: єдність психологічної, педагогічної, медичної та соціальної реабілітації;
- системне управління закладом з використанням інноваційних управлінських технологій;
- проведення моніторингу ефективності освітньо-реабілітаційного процесу.

Розглянемо зміст кожного напрямку системного розвитку Хортицького центру більш детально.

Одним з аспектів комплексної реабілітації – першого із зазначених напрямків – є *психологічна реабілітація*, метою якої є: відновлення оптимального функціонування психічної сфери, розвиток комунікативних здібностей та актуалізація компенсаторних можливостей кожної дитини.

Починаючи з першої хвилини перебування дитини у стінах Хортицького центру, спеціалісти соціально-психологічної служби стежать за стабільністю емоційного стану дитини. Головною умовою нормального психосоціального розвитку дитини, окрім здорової нервової системи, є спокійна та доброзичлива атмосфера в закладі. Забезпечення такої атмосфери є одним із головних завдань діяльності соціально-психологічної служби закладу, яка є складовою частиною реабілітаційного компоненту педагогічної системи Хортицького центру.

Командний підхід до здійснення комплексної реабілітації зумовив залучення до складу соціально-психологічної служби таких фахівців:

- психолог дошкільного відділення та шкільного підрозділу;
- соціальний педагог-реабілітолог;

- дефектолог;
- логопед;
- соціолог.

Однією з найефективніших форм роботи соціально-психологічної служби є проведення медико-психолого-педагогічного консилиуму (МППК).

Системна діяльність МППК складається з 4-х етапів:

I. Діагностичний етап.

Проведення попередньої діагностичної роботи.

1. *Медична діагностика.* Визначення комплексного діагнозу та складання висновків про рівень соматичної працездатності дитини.

2. *Психолого-педагогічна діагностика.* Аналіз стану розвитку пізнавальних процесів; визначення рівня соціалізації; дослідження особливостей сімейного виховання та міжособистісного спілкування.

II. Аналітико-проективний етап.

Робочі засідання консилиуму.

1 *засідання:* обговорення стану здоров'я, визначення психофізіологічних можливостей та компенсаторних резервів дитини.

2 *засідання:* обговорення результатів психолого-педагогічних спостережень та додаткових діагностичних досліджень щодо виявлення рівня навчальних можливостей, соціальної адаптації та життєвої компетентності вихованців.

3 *засідання:* складання індивідуальних проектів загальнофізичної та педагогічної реабілітації вихованців.

III. Коригуючий етап.

4 *засідання:* коригування індивідуальних проектів реабілітації вихованців на робочих засіданнях консилиуму (за потребою).

IV. Заключний етап.

1. Аналіз ефективності загальнофізичного аспекту реабілітації щодо кожного вихованця.

2. Аналіз ефективності психологічного аспекту реабілітації щодо кожного вихованця.

5 *засідання:* висновки про розумово-фізичну працездатність, рівень життєвої та соціальної компетентності вихованців. Підведення підсумків роботи МППК за навчальний рік.

Ефективне здійснення психологічного супроводу педагогічного процесу дає змогу планувати та відслідковувати результативність корекційно-розвивальної роботи.

Другим аспектом комплексної реабілітації є *медична реабілітація*.

Оздоровча функція Хортицького центру здійснюється через виконання цільової програми "Школа сприяння здоров'ю", метою якої є реалізація соціально-педагогічної і медико-профілактичної ініціативи, спрямованої на формування, збереження, зміцнення та відновлення здоров'я учнів та педагогічного колективу шляхом пріоритетності здорового способу життя. В центрі запроваджений механізм формування здорового способу життя

через систему валеологічних знань, спеціальних медичних знань та різноманітних форм і методів лікування та оздоровлення учнів.

Медичне обслуговування вихованців здійснюється працівниками лікувально-діагностичного відділення закладу. Лікувально-реабілітаційну діяльність забезпечують 15 лікарів, із них: 3 – вищої категорії, 10 – першої категорії та 2 спеціаліста; 20 медичних сестер вищої категорії.

В центрі працюють такі лікарі: педіатр, дитячий невролог, стоматолог, психоневролог, отоларинголог, офтальмолог, ортопед, лікар функціональної діагностики, лікар з лікувальної фізкультури та фізіотерапевт.

У медичному відділенні функціонують наступні кабінети: фізіотерапевтичний, стоматологічний, рефлексотерапії, спелеотерапії, гідрокінезотерапії, теплолікування, кабінет функціональної діагностики, кабінет електропунктурної діагностики, інгаляторій та кабінети лікувальної фізкультури.

Третім аспектом комплексної реабілітації є *педагогічна реабілітація*, яка включає такі напрямки діяльності:

- розвиток життєвої компетентності вихованців за рахунок застосування життєтворчих технологій організації навчально-виховного процесу;

- корекційно-розвивальну роботу з дітьми, які мають особливості психофізичного розвитку;

- допомогу дітям, які мають труднощі у навчанні;

- профілактичну роботу з дітьми групи ризику та корекцію їхньої поведінки;

- соціально-трудова адаптацію;

- корекцію та профілактику психосоматичних розладів;

- особистісно зорієнтовану профорієнтацію.

Соціальна реабілітація – четвертий аспект комплексної реабілітації – спрямована на формування в учнів соціальної компетентності, досвіду повноцінної співпраці з іншими дітьми та дорослими, здатності та готовності до продуктивної взаємодії з соціумом відповідно до моделі суб'єкт-суб'єктних стосунків. Ключовими механізмами соціальної реабілітації є впровадження програм з інтеграції та інклюзії дітей з особливими освітніми потребами, а також збагачення соціального досвіду школярів через залучення їх до активної соціальної практики в ході розробки та реалізації різноманітних проєктів, до участі в учнівсько-студентському самоврядуванні, до творчої діяльності у дитячому народному реабілітаційному театрі "Інклюзив". Завдяки поєднанню всіх цих видів діяльності досягається гармонізація стосунків кожної дитини з соціальним середовищем, що в кінцевому рахунку забезпечує поступальну соціалізацію вихованців. Визначальною умовою при цьому виступає відкритість педагогічної системи Хортицького центру до взаємодії з навколишнім середовищем, адже "школа, яка взаємодіє із соціумом, і сама є могутнім

способом соціалізації особистості учня” [6, с. 23].

Отже, комплексний характер реабілітаційного процесу в Хортицькому національному навчально-реабілітаційному багатопрофільному центрі визначається оптимальним поєднанням заходів з психологічної, медичної, педагогічної та соціальної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами.

Наступним напрямком розбудови реабілітаційного закладу нового типу є організація системного управління з використанням інноваційних управлінських технологій.

У зв'язку з розробкою стратегії інноваційного розвитку Хортицького центру першочерговим завданням закладу постало створення такої системи управління, яка б спрямувала зусилля колективу безпосередньо на розвиток особистості вихованця, системи, яка була б відкритою для інновацій і стимулювала б творчий пошук суб'єктів освітнього процесу. У ході створення інноваційного освітнього закладу перебудова системи управління стала можливою за рахунок створення нового стилю управління, в якому взаємопов'язуються науково-дослідницькі та організаційно-стимулюючі функції. Саме застосування системного підходу до прийняття управлінських рішень дало змогу впровадити механізм переведення одного типу навчального закладу в інший тип, трансформувати адміністративне керівництво в наукове [7, с. 303].

Управління виступає внутрішнім механізмом системи, який регулює діяльність Хортицького центру та спрямовує її на створення максимально сприятливих умов для комплексної реабілітації, самореалізації та самовираження особистості. Системне управління навчально-реабілітаційним закладом представлено на рис. 1.

Відповідно до моделі (рис. 1), системне управління передбачає взаємозв'язки, а, отже, і взаємовідповідальність як по горизонталі, так і по вертикалі. Так, на адміністративному рівні адміністративна рада, рада центру й піклувальна рада вирішують загальні проблеми навчально-реабілітаційного процесу. Вони делегують частину повноважень заступникам директора з різних напрямів роботи, а ті, в свою чергу, мають власні керівні органи (ради), на яких розв'язують проблеми з певного напрямку діяльності і періодично збираються на рівні заступників директора для обговорення внеску кожного в розвиток центру, як цілісної системи, коригують окремі аспекти діяльності, вносять поправки до планів роботи підрозділів як у режимі функціонування, так і в режимі розвитку та делегують їх для виконання у визначені центром сфери діяльності. Служби кожної із сфер мають свої самостійні повноваження, але, крім цього, збираються на засідання для оприлюднення результатів роботи, визначення стану розвитку напрямку в цілому. За підсумками звітів і самоаналізу діяльності кожного підрозділу та закладу в цілому вносяться необхідні корективи до управлінської та виконавчої діяльності.

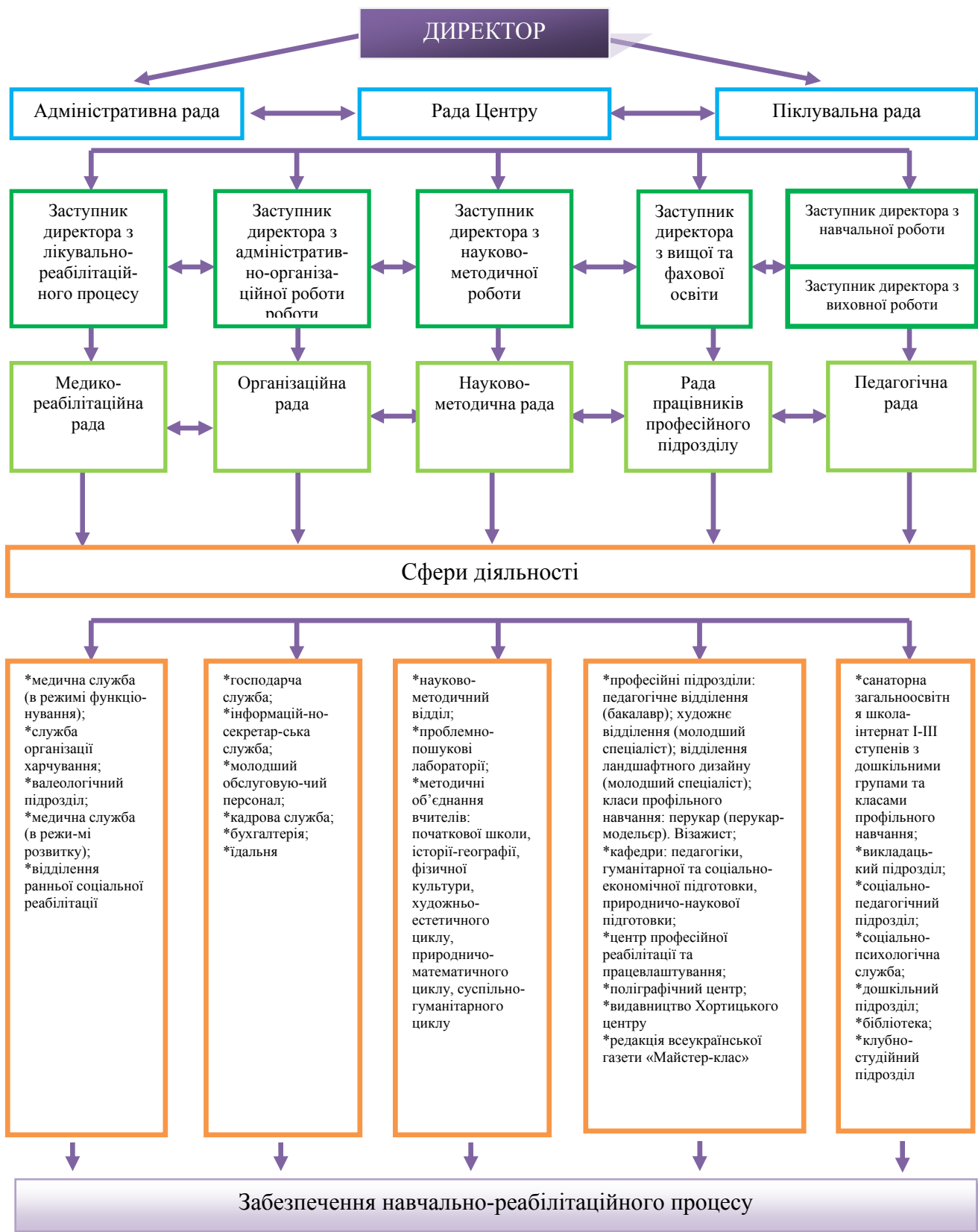

Рис. 1. Структурно-функціональна модель системного управління навчально-реабілітаційним закладом нового типу

Системне управління передбачає розробку проекту майбутнього закладу і програми його реалізації, в якій окреме нововведення веде до змін всього навчально-виховного процесу. При системному управлінні вибір

нововведень здійснюється з позиції покращення результатів роботи закладу в цілому, а не окремої його частини [6, с. 261].

Системному переведенню закладу у нову функціональну якість – навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр – сприяло впровадження таких змістових, технологічних та організаційних нововведень.

Найголовніші організаційні нововведення:

- збагачений реабілітаційний простір закладу освіти;
- інтегровані класи (із залученням дітей з особливостями психофізичного розвитку);
- клубно-студійна система позанавчальної виховної роботи;
- соціально-психологічна служба;
- учнівсько-студентське самоуправління;
- народний реабілітаційний театр “Інклюзив”;
- науково-методичний відділ та ін.

До головних змістових нововведень можна віднести:

- розробку програм розвитку життєвої компетентності вихованців за основними сферами життєдіяльності людини;
- введення в розклад занять предметів корекційно-розвивального циклу;
- розробку та видання підручників та навчально-методичних посібників з інклюзивної освіти для початкової школи і класів педагогічної підтримки з урахуванням реабілітаційного компонента;
- розробку та застосування у навчально-виховному процесі методик загальнофізичної реабілітації, соціально-трудової адаптації, особистісно зорієнтованої профорієнтації та ін.

Серед технологічних нововведень слід виділити:

- проективно-рефлексивну технологію навчання;
- виховну технологію проективного життєздійснення;
- технологію реабілітації мистецтвом;
- технологію реабілітації через спілкування з природою;
- технології студентсько-учнівського самоврядування, індивідуалізованого моніторингу освітньо-реабілітаційного процесу, роботи медико-психолого-педагогічного консиліуму та інші, які розроблено педагогічним колективом закладу в ході експериментальної діяльності.

Планомірне впровадження зазначених нововведень забезпечувалось динамічною рівновагою всієї системи управління. Така рівновага досягається за рахунок чіткого функціонального розподілу праці, тобто конкретизації змісту діяльності кожного працівника, а також заходів заохочення до пошуку ефективних форм і методів розв’язання поставлених завдань та до відповідального виконання дорученої справи.

Мета управлінського стимулювання – створення позитивного емоційного та психологічного настрою на творчу роботу, забезпечення

фахового зростання працівників, усунення знеособлення праці. Моральне і матеріальне стимулювання праці педагогічних працівників здійснюється як на підставі атестації, так і згідно з Положенням про матеріальне стимулювання працівників Центру. Розроблені та використовуються карти рейтингового оцінювання якості роботи працівників всіх структурних підрозділів.

Неодмінною умовою ефективного системного управління є організація системи управлінського моніторингу. Управлінський моніторинг розпочинається з наказу директора про запровадження моніторингу професійної діяльності закладу. Далі визначаються відповідні позиції в річному плані, а саме: розробка професіограми та методичного паспорту педагогічного працівника, посадових інструкцій працівників усіх структурних підрозділів з урахуванням реабілітаційного компоненту освітнього закладу щодо моніторингової діяльності. Далі розробляється системна педагогічна експертиза діяльності співробітників закладу, яка включає: карти рейтингового відстеження ефективності роботи педагогічних працівників (зразок вищеозначеної карти для викладачів підрозділу "Вища школа" представлений на рис. 2); алгоритми аналізу (самоаналізу) педагогічної діяльності; для відстеження інновацій в галузі педагогічної, соціально-педагогічної, медичної реабілітації створюються спеціальні експертні групи; заходи оприлюднення досягнень педагогічних і медичних працівників з метою висвітлення і обговорення проблем, виявлених у процесі моніторингової діяльності.

У закладі розроблені критерії успішності системи управлінського моніторингу за трьома видами показників:

а) результативні (результати діагностичних замірів, анкетування, експертні оцінки, контрольні зрізи знань тощо);

б) процесуальні (виявлення динаміки успіху або відсутності успіху на основі показників за певні проміжки часу, прогноз перспектив розвитку);

в) комплексні або підсумкові (оцінка ефективності діяльності закладу, реалізації концептуальних положень щодо його функціонування та розвитку).

Підсумкові показники виконують не лише критеріальну, але й мобілізуючу функцію, адже вони спонукають всіх учасників освітньо-реабілітаційного процесу вдосконалювати методики, форми та методи роботи в інтересах дитини.

Отже, важливим чинником системного розвитку Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатопрофільного центру стала модернізація системи управління завдяки впровадженню нового стилю управління, забезпеченню ефективної регуляції та координації діяльності всіх працівників закладу, реалізації організаційних, технологічних і змістових нововведень, розбудові системи управлінського моніторингу та стимулювання.

Досягнення нової якості освітньо-реабілітаційного процесу неможливе без системи моніторингових досліджень, завдяки яким враховуються, відстежуються та прогнозуються наслідки інновацій для всієї системи, забезпечується якість і ефективність цілісного інноваційного процесу. Саме тому проведення моніторингу ефективності освітньо-реабілітаційного процесу було визначено третім ключовим напрямком системного розвитку Хортицького центру.

Поняття “моніторинг”, за Великим тлумачним словником – це “безперервне стеження за яким-небудь процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату” [3, с. 53]. Органічний зв'язок моніторингу з функціями управління освітнім закладом полягає в тому, що моніторинг виступає засобом відстеження виконання кожної з функцій управління, оскільки він охоплює цілі, прогнози, рішення, організацію та здійснення педагогічної діяльності, комунікацію та корекцію.

Виходячи із мети, завдань та специфіки діяльності Хортицького центру, були виокремлені такі напрямки моніторингу освітньо-реабілітаційного процесу:

- моніторинг управлінської діяльності;
- моніторинг якості навчального процесу;
- моніторинг якості навчальних досягнень учнів;
- моніторинг якості виховного процесу;
- моніторинг рівня сформованості в учнів життєвих компетенцій;
- моніторинг якості реабілітаційного процесу;
- моніторинг загальнофункціонального стану дитини.

Саме через системне поєднання зазначених напрямів моніторингових досліджень досягається можливість як інтегральної оцінки якості роботи закладу в цілому, так і більш детального аналізу окремих аспектів його функціонування та розвитку.

Висновки. Отже, реалізація інноваційних механізмів системного розвитку забезпечила переведення санаторного інтернатного закладу в нову функціональну якість – навчально-реабілітаційний багатoproфільний центр, який є цілісною та динамічною соціально-педагогічною системою. Завдяки комплексному характеру реабілітаційного процесу в закладі, впровадженню системи ефективного управління та цілісному поєднанню різних за призначенням видів моніторингу стало можливим створення збагаченого освітньо-реабілітаційного простору для повноцінної життєдіяльності кожної дитини. Спрямованість системного розвитку Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатoproфільного центру на реалізацію ідей педагогіки життєтворчості сприяла розбудові навчально-виховного процесу на засадах прогресивних психолого-педагогічних теорій, що стало вагомим кроком вперед у забезпеченні гармонійного особистісного зростання вихованців закладу.

Використана література:

1. Башарина Л. А., Гришина И. В. Организационные технологии управления школой: Метод. пособие для руководителей образов. учреждений. – СПб. : КАРО, 2002. – 144 с.
2. Бондарь В. И. Управленческая деятельность директора школы: дидактический аспект. – К. : Рад. шк., 1987. – 160 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. редактор В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2002. – 1440 с.
4. Життєва компетентність особистості: наук.-метод. посібник / за ред. Л. В. Сохань, І. Г. Єрмакова, Г. М. Несен. – К. : Богдана, 2003. – 520 с.
5. Життєвий потенціал реабілітаційної педагогіки: роздуми над проблемою : зб. / ред. кол. : С. О. Новік (голова), Л. І. Немоловська (заст. голови), І. Г. Єрмаков (наук. редактор) та ін. – К, 2002. – 308 с.
6. Лазарев В. С. Управление школой: теоретические основы и методы : учеб. пособие. – М. : Центр соц. и эконом. исследований, 1997. – 336 с.
7. Нечипоренко В. В., Пузиревич О. Е. Азбука управління // Школа життєтворчості особистості : наук.-метод. зб. / ред. кол. В. М. Доній (голова), Г. М. Несен (заступник голови), І. Г. Єрмаков (наук. редактор) та ін. – К. : ІСДО, 1995. – С. 303-307.
8. Реабілітаційна педагогіка на рубежі ХХІ століття : наук.-метод. зб.: у 2 ч. – Ч. 1 / ред. рада: В. М. Доній (голова), Г. М. Несен (заступник голови), І. Г. Єрмаков (наук. керівник) та ін. – К. : ІЗМН, 1998. – 320 с.
9. Шамова Т. И., Третьяков П. И., Капустин Н. П. Управление образовательными системами : учеб. пособие для студентов высших учеб. заведений. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 320 с.

НЕЧИПОРЕНКО В. В. Системное развитие заведения: от проектирования к инновационной практике.

В статье раскрыто содержание понятия “системное развитие образовательного учреждения” и на примере Хортицкого центра охарактеризованы направления системного развития учебно-реабилитационного заведения, деятельность которого основывается на концептуальных положениях педагогики жизнестворчества. Показано значение модернизации реабилитационного процесса, управления и мониторинга в контексте системного развития Хортицкого национального учебно-реабилитационного многопрофильного центра.

Ключевые слова: *системное развитие, системное развитие учебно-реабилитационного учреждения, комплексная реабилитация, системное управление, мониторинг образовательно-реабилитационного процесса.*

NECHIPORENKO V. V. System development of establishment: from planning to innovative practice.

The article reveals the content of the term “system development of educational institution”; the author of the article describes the direction of system development of training and rehabilitation institutions (describing as the example Khortitsky center), that bases its work on the conceptual clauses of Life-creation pedagogy. The article reveals the value of modernization of the rehabilitation process, management and monitoring in the context of a system development of Khortitsky national education and rehabilitation multispecialised center.

Keywords: *system development, system development of educational and rehabilitation institution, comprehensive rehabilitation, system management, monitoring of education and rehabilitation process.*